

Бекітемін:

мектеп директорының м.а :

К.И.Суйесинов

« 41 » 08 2022ж



Келісемін :

Мектеп директорының ТІЖО:

Н.Азов

« 34 » 08 2022ж

Асық ату (үйірмесі)

Орындады: Нұрлыбаев Н.Н.

Ә\Б отырысында қаралды: «27» 08 2022 ж

(Ә\Б жетекшісі) Хусайнов А.Ж.

№ 1 хаттама 27 күні 08 айы 2022

Асық ату үйірмесінің жоспары

№	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Өткізетін күні
1	Асық ойынының шығу тарихы	1	02.09.2022 ж
2	Асықпен танысу «Алшы» «Тәйкі» түрі.	4	05,07,09,12.
3	Асық атаулары «Бүк», «Шік» әдісі.	4	14,16,19. 21.
4	«Өз сакасын таңдау » әдісі.	4	23,26,28,30.
5	«Асықты тигізу» әдісі.	5	03,05,07,10,12.
6	«Сақаларды иіру».	5	14,17,19,21,24.
7	«Асық ойынының әдіс тәсілдері».	5	26,28,07,09,11.
8	«Бір табан» ойыны.	5	14,16,18,21,23.
9	«Үш табан» ойыны.	5	25,28,30,02,05.
10	«Асықты шерту» әдісі.	5	07,09,12,14,16.
11	«Асықты тігіп ойнау» әдісі.	5	19,21,23,26,28.
12	«Асықты ату жаттығулары».	10	30,09,11,13,16,18,20,23,25,27
13	Асық ойынының балаға беретін тәрбиелік маңызы.	1	30.01.2022 ж
14	Асықтың атаулары «Омпы», «Шоңқы».	3	01,03,06.
15	Асық ойыны барысында қолданылатын құралдар мен әдістер.	5	08,10,13,15,17.
16	«Алшы» ойыны.	3	20,22,24.
17	«Бәйге» ойыны.	3	27,01,03.
18	«Ханталапай» ойыны.	3	06,08,10.
19	Асық ойынының әдіс-тәсілдері.	5	13,15,17,27,29.
20	«Тас қала» ойыны.	3	31,03,05.
21	«Мерген» ойыны.	3	07,10,12.
22	Асық ойынының ережелері.	4	14,17,19,21.
23	Шеңберден ату жаттығулары.	8	24,26,28,04,03,05,08,10.
24	«Бес табан» ойыны.	9	12,15,17,19,22,24,26,29,31.

Түсінік хат

Бағдарлама бағыты: Ұлттық ойын.

Тәрбие бағыты: Асық ойынының түрлерін үйрету арқылы эстетикалық, патриоттық, мәдени тәрбие беру.

Мақсаты: Ұлттық асық ойынын жандандырып, жоғары деңгейде оқушылардың ұлттық ойынға деген қызуғушылығын қалыптастыру.

Міндеттері:

- Мектеп базасында дене тәрбиесі сабағында алған білімдерін шыңдап шеберліктерін қосымша білім беру арқылы әрі қарай дамыту оқушының дарынын ашу.

- Асық ойынын жетік меңгере алатын тұлға қалыптастыру.

- Асық ойыны сондай-ақ ептілікке, мергендікке, ұқыптылыққа, сергектікке баулу, қазақтың ұлттық ойындарын білуге құштарлығын аттыру.

- Қазіргі ұрпақтың санасына алыстап бара жатқан бабаларымыздың ұлттық ойын түрлерін әсіресе асық ойынын жандандыру.

"Асық ату" бағдарламасында жыл бойына 34 сағатқа аптасына 1 сағаттық бағдарлам қарастырылған.

Бағдарламаның өзектілігі: Мектеп оқушыларының патриоттық сезімін ояту. Отанға сүйіспеншілігі мол, білімді және білекті тұлға қалыптастыру үшін асық ойындары арқылы сабақта және сабақтан тыс ықпалдастырылған пәндерді жүргізу қажеттілігі туып отыр. Асық ойыны баланың жастайынан жүйке жүйелерін шыңдап, оларды дәлдікке, ұстамдылыққа, байсалдылыққа тәрбиелейді. Осындай қасиеттері болмаса, адам ойында да, өмірде де көздеген мақсатынан шыға бермейді.

Бағдарламаның жаңашылдығы:

Халқымыздың ұлттық ойындарын жаңғырта отырып, заманауи технология бойынша ұрпақ бойына дарыту;

- ұлттық, патриоттық, эстетикалық тәрбие берудің инновациялық негіздерін қалыптастыру, бағдар беру

Оқушы асық ойынын ойнау барысында күтілетін нәтиже:

- Асық ойнау барысында логикалық ойлау қабілетін арттырады;
- Асық ойыны арқылы негізгі пән аралық байланыс жолға қойылады;
- Ойындар арқылы логикалық тапсырмаларды жылдам орындайды;
- Ұлттық ойындардың білімдік маңызы қозғалыс қасиеттерінің дамуымен бір мезгілде қозғалыс дағдылары да жетіледі.

Қосымша 1

Асық ату ойыны «Бес табан» ойынының ережесі

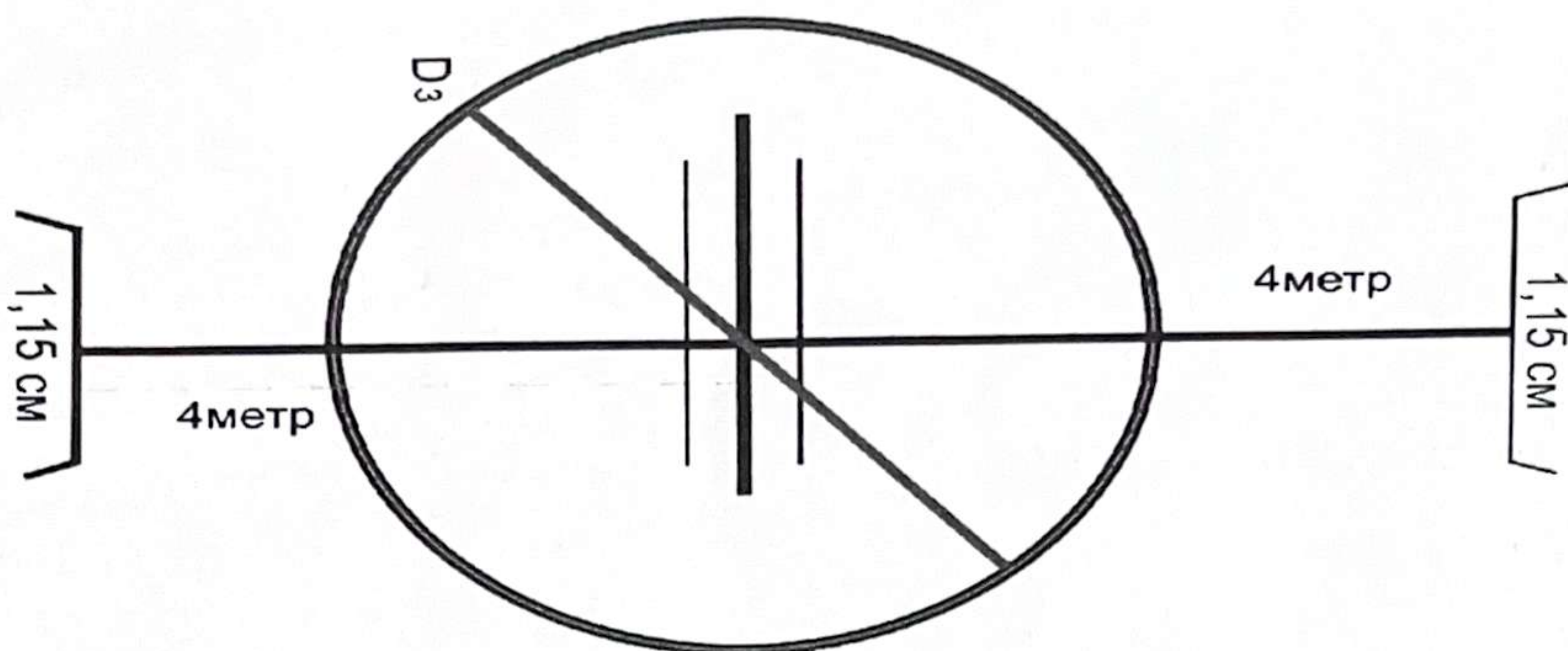
1.1 «Бес табан» ойыны R3 (ø300см) шеңберде ойналады, шеңбердің , ату сызығының , көн сызығының ені (2-3см) болуы тиіс, шеңбердің екі жағындағы ату сызық (асық тігілген көнен қашықтығы) 3 метр оңға және солға сызылады.

-Шеңбердің сыртқы негізгі қима кіші сызық ұзындығы 15см және 45С градус белгі сызығы болуы тиіс. ортасына көн сызығы (115см) сызылады және оған екі жағынан параллель сызық (15см) түседі және 13 асық тігіледі, бірінші болып 7 асықты атып алған команда немесе ойыншы жеңімпаз атанады.

- Әр команда үш ойыншыдан тұрады. 1-сақа, 2-сақа, 3-сақа

1.2 Ату кезеңін төреші сақаларды иіру арқылы анықтайды және жалпы ойын кезеңдерінде таза 15 минутта уақыт тоқтайды, тең есеп тіркелген жағдайда қосымша 3 минут беріледі. Ойын 2 жеңіске дейін жалғасады. Ойынға қатысушылар ату сызығынан (115см) кезек бойынша шеңбердің ішіндегі көндегі асықтарды атады. Мұнда көнге тігілген кеней асықтардың арасы бір сақа тең болуы шарт және кенейлер алшысы жағынан бүк , шік болып тігіледі.

1.3 Ату кезінде сақа тиген кеней асық шеңбер сызығынан өтуге міндетті, егер асықты сызықтан шығарып алса ойыншыға мүмкіндік береді, төреші ойыншыға шеңбердің R3 сыртынан яғни белгіленген ортадағы сызықтан көндегі кеней асықтарды атуға рұхсат береді, атқан асығы шеңберден шықса , ойын ары жалғасын табады, шығара алмаса кезек ату сызығынан қарсылас ойыншыға беріледі.



БЕС АСЫҚ ОЙЫНЫ ЕРЕЖЕСІ (Қыздар, ойыны)

Әр ойыншыда бес асықтан болады. Асықтың салмағы (11гр. ені 2см; ұзындығы 3.5см) кем болмауы керек, (ұсақ малдың асығы ойын алаңына қатыстырылмайды) ал жоғары болуына рұқсат. Асықтар сіңірінен жақсылап тазартылған болсын. Төрт асық бір түспен, хан басқа түспен боялады. Түстерді таңдау ойыншының өз еркінде. Ойыншының киім нысаны спорт үлгісінде немесе ұлттық үлгіде болуы шарт, аяқтарына мәсі немесе чешки.

Ойын мазмұны. Ойын кезегі асықтарды иіру арқылы анықталады. Асығы алшысынан түскен ойыншы ойнау кезегіне ие болады. Бірінші ойыншы ойынның ережесін бұзғанша ойнайды. Кейін ойынға екінші, үшінші ойыншы өз кезегімен кіріседі. 6 ж., 7 ж., 12 және ұпайдан басқа ойындар бір қолмен ойналады. Ойыншы жерден (кілемнен) асықтарды алғанда, асық алатын қолы басқа асықтарға тимеуі және кілемде жатқан ойын асықтары бір-біріне тимеуі керек және де асықтарды иірген кезде, ойнап жатқан кездерде қол да, асықтар да дене мен киімге жанаспауы керек. Екінші қолы тізесінің үстінде болуы шарт. Әр жаттығудан кейін ойынды бекіту. Әр жаттығуда хан бірден алынады, басқа жағдайда ойын кезегі келесі ойыншыға өтеді. Егер ойын барысында ереже бұзылса, кезек келесі ойыншыға беріледі. Ойын жалғасы әрекеттің бұзылған жерінен басталады.

1. «Бірлік». Ойыншы кілемге бес асықты иіріп тастайды, міндетті түрде ханды алады, (Хан асық ойынын жүргізетін негізгі асық болып есептеледі). Ойыншы ханды жоғарыға лақтырып, кілемде жатқан асықтардың бірін алып, лақтырған ханды қағуы керек. Хан қайта жоғары лақтырылып, кілемдегі шашылған асықтардың екіншісі, кейін үшінші, төртінші алынады.

2. «Екілік». Бес асық шашылады. Хан жоғарыға лақтырылып, кілемнен екі асық алынады да бірліктегідей лақтырылған хан қағылып алынады. Кейін тағы екеуі алынады. Кілемнен алынған асықтар бөлек жиналады.

3. «Үштік». Бес асық шашылады. Хан жоғарыға лақтырылып, кілемнен үш асық алынады. Хан қайта қағылады. Кілемде қалған жалғыз асық ханды жоғары лақтырып, бөлек алынады, хан қайта қағылады.

4. «Төрттік». Барлық бес асықты алақанда ұстайды. Хан жоғарыға лақтырылып, қалғандары бірден кілемге қойылады да лақтырылған асық қағылып алынады. Кейін хан жоғарыға лақтырылып, төртеуі жиылып алынып, лақтырылған хан қағылады.

5. «Жалақ». Барлық асықтар алақанға жиналады, хан жоғары лақтырылып, қалған төрт асықты қапсыра ұстап, сұқ саусақ үш немесе бес рет (келісім бойынша) алға немесе артқа қарай үйкеліп кілемге жалатылады, шамалап 5 см (ерсілі – қарсылы үйкеуге, кілемді нұқуға болмайды). Ханды құлатпай қағып алу керек.

6. «Алақан». Асықтар кілемге шашылады, қолдың алақаны үстіне қаратылып, кілем үстіне сырт жағымен қойылады, хан жоғарыға лақтырылып, кілемдегі асықтардың біріншісі алынып, алақанға қойылады, хан қайта қағылады. Екінші, үшінші, төртінші асық та осылай ойналады, соңында ханды алақанға қоямыз. Асықтар алақанға ғана жиналады, егер білезіктің үстіне қарай асықтың тұмсығы болса да шығып кетсе қатеге есептеледі.

7. «Төрт бұрыш». Төрт асық шаршы бойынша (шамамен 20*20см. ересектер, 15*15см. жасөспірімдер) қойылады. Ойыншы асығын жоғарыға лақтырып, шаршылай тігілген асықтарды бірден жинап, лақтырылған асықты қағып алуы тиіс.

8. «Алмастыру». Асықтар кілем үстіне шашылады. Хан жоғарыға лақтырылып, кілемнен бір асық алынып, лақтырылған асық қағылады. Ойыншының қолында екі асық болады. (Хан екінші қолдың көмегінсіз алға яғни саусақтарға ауыстырылады). Ол жоғарыға лақтырылып, қолда қалған екіншісі кілемде жатқан басқа асықпен алмастырылады да лақтырылған хан қағылып алынылады. Осылайша, асықтарды алмастыра отырып, олар бір жерге жинастырылады. Соңында хан жоғары лақтырылады, қолға төрт асық жиналып алынады да хан қайта қағылады.

9. «Үндемес». Бірліктегі әрекет қайталанады, бірақ лақтырылған асықты ұстар кезде қалғандары бір-біріне соқтығысып сартылдаған немесе т.б дауыс шығармауы керек.

10. «Сарт-сұрт». Бірліктегі әрекет қайталанады, бірақ лақтырылған асықты ұстар кезде, асықтар бір-біріне тиіп, екі рет сарт – сұрт еткен дыбысы естілуі тиіс.

11. «Қаршу». Асықтар шашылады. Хан жоғарыға лақтырылады. Кілем үстінде шашылып жатқан асықтардың біреуін көтеріп, түсіп келе жатқан ханды үстінен қаршып қағу керек. Сонда қолда екі асық болады. Көтерілген асықты бөлек жинаймыз. Ханды лақтырып, қалған асықтарды бір-бірлеп теріп, түсіп келе жатқан ханды қаршып қағып отыру керек.

12 «Нәби». Ойыншы сол қолының бас бармағы және ортаңғы саусағының көмегімен «дарбаза» құрады, оң қолмен құрылған «дарбазаның» үстінен асыра алдыңғы жаққа асықтарды шашады. Хан жоғарыға лақтырылады, ал қалған асықтарды бір- бірден сыдыртып «дарбазаның» астымен қолдың арғы жағына өткізіп барып лақтырылған ханды құлатпай қағу керек. Осылайша «дарбазаға» барлық асықтар кезекпен енгізіледі. Бұл әрекетте ереже бар: ойыншы тағы бір асық таңдайды – «ағалық» («нәби»). Бұл ең жақыны немесе алыс асық болуы мүмкін, ол туралы ойынның бас кезінде келісіледі. Ол «дарбазаға» ең соңғы болып кіргізіледі. Бұл асықты қарсыласы таңдайды.

№ 4 Қарауылкелді орта мектеп-гимназиясының «Асық ату» үйірмесіне қатысатын оқушылар тізімі.

2022-2023 оқу жылы

№	Аты-жөні	Туған жылы	Сыныбы
1	Кенжебек Мерлан	2013 ж	4 а
2	Жақсылықов Рамазан	2013 ж	4 а
3	Жеткергенов Әлішер	2013 ж	4 а
4	Азаматұлы Нұрхан	2013 ж	4 а
5	Манарбеков Мұхаммед	2013 ж	4 а
6	Құдайберген Дархан	2013 ж	4 а
7	Аққазин Шерхан	2014 ж	3 а
8	Аманғали Темірлан	2012 ж	5 ә
9	Нұрадинов Отынбек	2012 ж	5 а
10	Бақтыбай Аңсар	2012 ж	5 ә
11	Уалиханұлы Заңғар	2009 ж	8 а
12	Ғабитқан Нұрислам	2011 ж	6 ә
13	Жүсіп Баласағұн	2009 ж	8 ә
14	Айбекұлы Тамырлан	2007 ж	10 а
15	Сәрсенғалиев Нұржан	2006 ж	11 а

«Асық ату» үйірмесінің кестесі.

Дүйсенбі	Сейсенбі	Сәрсенбі	Бейсенбі	Жұма
09:30-11:00		09:30-11:00		09:30-11:00
15:00-16:30		15:00-16:30		15:00-16:30

Үйірме жетекшісі: *Нұр* Нұрлыбаев Н.Н.

2022-2023 оқу жылы.